

Handläggare
Torsten Malmberg
08-508 263 16**Till**
Trafiknämnden
2017-09-21

Delbetänkande detaljplanekravet (SOU 2017:64). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden beslutar att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Trafiknämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Jonas Eliasson
FörvaltningschefIngrid Mårtensson
T.f. Avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen beslutade i januari 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag på hur översiktsplanen kan utvecklas för att bland annat underlätta efterföljande planering. Delbetänkandet syftar till att föreslå begränsningar i kravet på att kommunerna i vissa fall måste göra en detaljplan och föreslå hur angränsande lagstiftning kan utformas i anslutning till dessa begränsningar.

Trafiknämndens verksamhet berörs av föreslagna förändringarna för ordningslagen, väglagen, lagen om särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning samt vid anläggning av spårväg och tunnelbana.

Trafikkontoret ser inga hinder i förslaget att anläggning av spårväg och tunnelbana endast ska kunna prövas enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg och inte genom en detaljplaneprocess. Inte heller i att länsstyrelsen föreslås få ansvar att peka ut vilka områden

Trafikkontoret
StabFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 263 16
Växel 08-508 272 00
torsten.malmberg@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

som är tät eller samlad bebyggelse i kommunerna. Kontoret bedömer att förslaget om en utvidgning av kommunens ansvar enligt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning till att gälla även inom det som anges som samlad bebyggelse får liten betydelse inom Stockholm.

Beträffande övriga krav som berör nämndens ansvarsområde anser kontoret att förslagen behöver konsekvensanalyseras innan det är möjligt att ta ställning.

Remissen

Trafiknämnden har fått ärendet på remiss för yttrande senast den 22 september. Remissen finns att läsa i sin helhet på

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2017/06/sou-201764/>

Regeringen beslutade i januari 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag på hur översiktsplanen kan utvecklas för att bland annat underlätta efterföljande planering. Delbetänkandet syftar till att föreslå begränsningar i kravet på att kommunerna i vissa fall måste göra en detaljplan och föreslå hur angränsande lagstiftning kan utformas i anslutning till dessa begränsningar.

Detaljplanekravet i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, innebär att lagstiftaren ställer krav på att kommunen i vissa fall ska pröva markens lämplighet för bebyggelse och byggnadsverk samt reglera bebyggelsemiljöns utformning genom en detaljplan. Det gäller – något förenklat – i fyra fall, nämligen för:

1. en ny sammanhållen bebyggelse, om det behövs med hänsyn till omfattningen av bygglovspliktiga byggnadsverk i bebyggelsen,
2. en bebyggelse som ska förändras eller bevaras, om regleringen behöver ske i ett sammanhang,
3. vissa byggnadsverk, bl.a. om byggnadsverkets användning får betydande inverkan på omgivningen eller om det råder stor efterfrågan på området för bebyggande, och
4. en åtgärd som utgör en nyetablering av en kemteknisk s.k. Sevesoverksamhet.

Nytan med detaljplanen är främst att planen:

- innebär en lämplighetsprövning där olika intressen vägs samman till en långsiktigt hållbar helhet
- utgör en arena för dialogen mellan medborgarna, kommunen och övriga myndigheter och bidrar till ett bättre beslutsunderlag

- lägger fast rättigheter och skyldigheter samt ökar värdet för fastigheter som kan bebyggas
- skapar förutsättningar för en rationell myndighetsutövning och ett samordnat genomförande.

Nackdelarna består främst i att det tar tid och kostar pengar att ta fram en detaljplan. Ett planprojekt tenderar även att aktualisera frågor som inte direkt har med de åtgärder som planen syftar till att möjliggöra. Kommunens kapacitet för att hantera detaljplaner kan leda till att även önskvärda planprojekt måste avvakta andra detaljplaner innan de kan genomföras. Eftersom små byggföretag sällan har möjlighet att engagera sig i byggprojekt som förutsätter detaljplanläggning kan detaljplanen även ha en konkurrens-hämmande effekt.

Utredningens utgångspunkt är att detaljplanen bör vara huvud-regeln, men att kommunen behöves ges reella möjligheter för att kunna släppa kravet på detaljplan i de fall projektet kan genomföras utan en sådan plan.

Vidare anses att detaljplanekravet bör förtydligas för att klargöra möjligheterna att pröva "en ny sammanhållen bebyggelse" respektive "en bebyggelse som ska förändras eller bevaras" genom ett bygglov eller ett förhandsbesked, snarare än genom en detaljplan. Större förändringar i bebyggelsestrukturen bör även i fortsättningen prövas genom en detaljplan. Mindre förändringar bör dock kunna prövas genom ett bygglov eller ett förhandsbesked. Det kan bland annat handla om sådana åtgärder som ofta prövas genom s.k. frimärksplaner, d.v.s. där kommunen gör en ny detaljplan som enbart omfattar en enda fastighet eller ett enstaka kvarter.

Trafiknämndens verksamhet berörs av föreslagna förändringar för ordningslagen, väglagen, lagen om särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning samt vid anläggning av spårväg och tunnelbana.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

I utredningen ges exempel på två situationer där det kan finnas förutsättningar att pröva en önskad förändring inom ramen för ett bygglov eller förhandsbesked:

1. Ändrad användning för en befintlig byggnad som inte har någon omgivningspåverkan av betydelse, t.ex. att ta i anspråk en byggnad som tidigare använts för kontorsändamål som bostäder eller vice versa.
2. Nybyggnad av en eller flera nya byggnader som i allt väsentligt ansluter till den befintliga bebyggelsestrukturen i området när det gäller bl.a. läge, omfattning och användning och som inte heller medför någon omgivningspåverkan av betydelse. Det kan bl.a. handla om att komplettera med nya byggnader i tidigare obebyggda luckor i en kvartersstruktur. Det gäller även situationen när ett eller flera nya bostadshus möjliggörs i en befintlig villabebyggelse genom att en eller flera större fastigheter delas.

Det handlar bl.a. om sådana åtgärder som ofta prövas genom s.k. frimärksplaner, dvs. där kommunen gör en ny detaljplan som enbart omfattar en enda fastighet eller ett enstaka kvarter. I de fall som området redan är planlagt, men den önskade åtgärden strider mot den gällande planen, bör det alltså vara möjligt att upphäva den gällande planen i stället för att göra en ny detaljplan.

I utredningen nämns att många av de platser som kan vara aktuella att pröva genom bygglov eller förhandsbesked redan omfattas av en detaljplan som då behöver upphävas. En möjlighet skulle då, enligt utredningen, vara att upphäva den gamla detaljplanen genom enkelt planförfarande och sedan pröva den önskade åtgärden genom ett bygglov eller förhandsbesked för att på så sätt spara tid.

Utredningens utgångspunkt är att detaljplanen bör vara huvudregeln, men att kommunen behöves ges reella möjligheter för att kunna släppa kravet på detaljplan i de fall projektet kan genomföras utan en sådan plan. Det påtalas att ta bort detaljplanen från plan- och byggprocessen gör det svårare att hantera de frågor som uppstår i ett komplext byggprojekt. Trafikkontoret delar denna uppfattning.

Kontorets bedömning är att få projekt i Stockholm kommer att kunna praktiseras enligt föreslagna författningsändringar. Många byggprojekt i Stockholm är så komplexa att de förutsätter en detaljplaneprocess. Att marken till stora delar är detaljplanelagd är ytterligare en faktor som gör att utredningens förslag kan bli svåra att tillämpa i Stockholm. Även en omvandling från bostäder till kontor eller vice versa kommer troligtvis även framöver behöva ses som en större förändring och prövas genom en detaljplan.

Trafikkontoret ställer sig emellertid positivt till att detaljplanekravet förtydligas så att kommunen enklare kan ta ställning till när möjligheten finns att pröva ”en ny sammanhållen bebyggelse” eller ”en bebyggelse som ska förändras eller bevaras” genom ett bygglov eller ett förhandsbesked istället för genom en detaljplan.

Förslag som direkt berör trafiknämndens verksamhet

Det föreslås:

- *att detaljplanekravet inte ska omfatta spårvägar och tunnelbanor. De kan i stället prövas enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg. Kontoret instämmer i detta förslag.*
- *att länsstyrelsen ska peka ut vilka områden som utgör tät- respektive samlad bebyggelse. Trafikkontoret har inga invändningar.*
- *en utvidgning av kommunens ansvar enligt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning till att gälla även inom det som anges som samlad bebyggelse. Kontoret bedömer att förslaget har liten relevans inom Stockholm.*
- *att byggande av parkeringsplats utomhus endast ska kräva bygglov, men för parkeringsanläggning krävs en detaljplan, dvs ett förtydligande. Kontoret anser att gränsen mellan parkering och anläggning behöver förtydligas.*
- *att ordningslagen ska gälla även inom tät och sammanhållen bebyggelse och inte bara inom detaljplan. Kontoret menar att en sådan förändring kan få stora konsekvenser och en noggrann analys behöver göras innan den genomförs. Det medför sannolikt att betydligt större delar av stadens mark kommer att omfattas av begreppet offentlig plats och att det kan komma att krävas polistillstånd och en upplåtelse för att disponera marken.*
- *att byggnadsnämndens möjligheter att ingripa med förelägganden för ökad trafiksäkerhet inom områden med detaljplan utvidgas till att gälla alla områden. Kontoret har inga invändningar mot detta.*
- *att byggnadsnämnden ges minskade möjligheter för att ingripa med förelägganden om väglagen är tillämplig, alltså när det gäller allmän väg. Kontoret anser att det kan finnas*

risk att de egna möjligheterna till att agera kan påverkas negativt av att byggnadsnämnden fråntas rätten att agera med tillsyn enligt 11:22-23 §§ PBL. Det är vidare av största vikt att det tydliggörs vem som är väghållare i olika sammanhang.

- *ökat krav på bygglov för skyltar eller ljusanordningar inom tätbebyggelse.* Kontoret bedömer att förslaget inte har någon större betydelse inom Stockholm.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att nämnden överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen och justerar beslutet omedelbart.

Slut